

О. К. Чумак, В. М. Зігунов

*Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка*

НАПРЯМИ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ АКТИВНОГО ТУРИЗМУ НА СУМЩИНІ

В праці розглядається сутність активного туризму та його видів. висвітлюється зазначаються аспекти впливу туристичного потенціалу сумської області щодо розвитку активного туризму. визначаються пріоритетами стратегічного розвитку активного туризму на Сумщині.

Ключові слова. *активний туризм, спортивний туризм, вид туризму, напрями, стратегія, розвиток.*

The work examines the essence of active tourism and its types. aspects of the influence of the tourist potential of the Sumy region on the development of active tourism are highlighted. are determined by the priorities of the strategic development of active tourism in Sumy Oblast.

Keywords. *active tourism, sports tourism, type of tourism, directions, strategy, development.*

Постановка проблеми. Сьогодні галузь туризму в багатьох країнах світу є важливою складовою соціально-економічного потенціалу країн та регіонів. Активний туризм - це подорожі у природному середовищі з використанням активних засобів переміщення, які створюються для задоволення потреб туристів у їх рекреації та туристсько-спортивному вдосконаленню людини.

Україна має величезний потенціал щодо розвитку внутрішнього туризму особливо в сфері активного туризму і потребує зараз під час воєнного положення країни розробки стратегічних засад розвитку видів активного туризму на національному та регіональному рівнях.

Розвиток активного туризму в Сумській області може сприяти розвитку туристичного бізнесу, підвищенню туристичної привабливості регіону та покращенню якості життя жителів територіальних громад. та зростанню місцевої економіки, залученню інвестицій та створенню нових робочих місць територіальних громадах ре-

гіону, а також буде позитивно вплинути на імідж територіальної громади як туристичного напрямку та сприятиме популяризації здорового способу життя.

Від так, дослідження стратегічних засад розвитку активного туризму Сумської області є актуальним і має велике значення для подальшого розвитку місцевого туризму в регіоні.

Питаннями форм, видів активного туризму, технологій пересування у природному середовищі та організації туристсько-спортивної діяльності приділялось багато уваги збоку сучасних науковців та практиків, серед яких можна визначити: В. В. Абрамова [1], О. Я. Булашева [2], В. М. Зігунова [3], О. В. Колотуха [4] та інших.

Мета роботи – виявити пріоритетами стратегічного розвитку активного туризму на Сумщині

Виклад основного матеріалу. Активний туризм сьогодні розвивається на межі спорту і активного дозвілля в природному середовищі, він сприяє розвитку внутрішнього туризму шляхом пропаганди відносно дешевого і одночасно ефективного відпочинку, що в умовах невисоких матеріальних доходів значної частини населення країни надає йому соціально-пріоритетного значення для відповідних державних, громадських та комерційних організацій [6].

Досліджуючи праці науковців В. В. Абрамова [1], О. Я. Булашев [2], В. М. Зігунова [3], І. С. Зігунової [3] та нормативно-правову літературу з приводу тлумачення сутності терміну активний туризм, доходимо висновку, що активний туризм – це види подорожей у природному середовищу, які характеризуються активним способом пересування по маршруту туру, тобто з витратою відповідних фізичних зусиль туриста. В даний час до видів активного туризму відносять пішохідний, лижний, водний, велосипедний, гірський, кінний, автмототуризм і спелеотуризм, які спираються на організаційно-правові норми видів і напрямів спортивного туризму та інших видів спорту, діяльність яких відбувається у природному середовищі.

Спортивний туризм – вид активної рекреаційно-туристської діяльності, яка здійснюється в природному середовищі, і полягає у проходженні туристських спортивних маршрутів з подоланням різноманітних перешкод (перевалів, вершин, порогів, каньйонів, печер тощо) різними засобами пересування із використанням

спеціальних технічних прийомів і спорядження [5].

Спортивний туризм включає в себе змагання за програмою «маршрути» (туристські спортивні походи), які передбачають подолання категорійних за трудністю перешкод у природному середовищі [5].

Отже, на основі сутності видів спортивного туризму визначимо сутність змісту видів активного туризму наступним чином тобто:

- велосипедний туризм – це подорожі метою якого є подолання у природному середовищі на велосипеду туристських маршрутів;
- пішохідний туризм (хайкінг, треккінг) – це подорожі метою яких є подолання пішки певного маршруту вказаний проміжок часу.
- спелеотуризм – це подорожі з метою відвідування і вивчення мандрівниками печер;
- водний туризм – це сплави-подорожі по річкам і морський акваторіями з використанням різних плавзасобів таких як каяк, рафт, катамаран, сап тощо.
- лижний туризм – це подорожі які передбачають проходження туристських маршрутів на лижах;
- гірський туризм – це подорожі, сутність яких полягає у подоланні гірського маршруту з використанням спеціального спорядження;
- кінний туризм – це подорожі, сутність яких полягає у подорожуванні верхи на конях по туристичним маршрутам.
- автомобільний туризм – це подорожі з використанням автомобільного засобу пересування по туристському маршруту.
- пригодницький туризм – це подорожі, сутність яких полягає у пересування в природному середовищі по маршруту певним ризиком для життя туриста.
- екстремальний туризм – це подорожі, сутність яких пов'язані з надмірним ризиком для життя туриста.
- комбінований туризм – це подорожі, сутність яких пов'язані зі створенням комбінованого маршруту з де яких та їх подоланні.

Сьогодні на території Сумської області знаходиться велика туристських ресурсів для розвитку видів активного туризму, а саме: наявність великої кількості територій рекреаційного призначення,

привабливі природні умови, мережу об'єктів природно-заповідного фонду та унікальні туристично-екскурсійних локації.

Зазначимо, що Сумська область має потужний туристський потенціал для розвитку видів активного туризму (водного, велосипедного, пішохідного, лижного та пригодницького), але для їх сталого розвитку потрібно створити чітку загальну регіональну стратегію та відповідні стратегії в територіальних громадах.

Отже, основними пріоритетами стратегічними розвитку сталого активного туризму повинно стати формування необхідної нормативно-правової бази сталого розвитку на території регіону магнітів з водного, велосипедного, пішохідного, лижного і пригодницького туризму та туристичних продуктів з подієвого активного туризму (фестивалів, змагань з видів спортивного туризму і споріднених видів спорту). А також інфраструктури для розвитку вище зазначених видів активного туризму та облаштування місць масового відпочинку у природному середовищі для популяризації здорового образу життя сегментами видів активного туризму.

Розробка і проведення рекламних та pr-кампаній у в регіональній та місцевій пресі, на радіо і телебаченні з метою формування іміджу територіальної громади, як локації активного туризму, а саме розробка і розповсюдження рекламно-інформаційних матеріалів, створення туристсько-рекреаційних сайтів і порталів в мережі інтернет та промо-роліки з метою формування іміджу Сумської області як локації активного туризму.

Отже, пріоритетами стратегічного розвитку активного туризму на Сумщині повинні стати наступні напрями:

- створення стратегії та цільових програм сталого розвитку активного туризму на території Сумської області і відповідно в територіальних громадах регіону;
- визначення джерела фінансування та створення бюджетів для реалізації стратегії та цільових програм з розвитку активного туризму в Сумській області і на територіях територіальних громад;
- розробка та впровадження маршрутів з видів активного туризму на територіях територіальних громад та на природно-заповідного фону сумської області;

- розробка та впровадження маркування маршрутів з видів активного туризму на територіях територіальних громад та на природно-заповідного фону сумської області;
- визначення маркетингових інструментів і відповідно розробка загальної маркетингових стратегій у територій громадах регіону як локацій активного туризму;
- розробка та встановлення на території області для інформаційних стендів та рекламних банерів для популяризації маршрутів з активного туризму;
- створення концепції та стратегії створення і розвитку кемпінгів та маршрутах видів активного туризму;
- створення системи навчання, атестації та переатестації інструкторів оздоровчо-спортивного туризму;
- впровадження мобільних додатків та онлайн-сервісів які полегшать доступ до інформації про регіональні маршрути з видів активного туризму.
- створення інформаційно-довідкової системи по забезпеченню безпеки туристів, які подорожують по території області;
- створення регіональної мережі туристично-інформаційних центрів.

Аналізуючи стан нормативно-правової бази і напрацювання практиків туристичного бізнесу та науковців Сумської області визначимо стратегічні магніти розвитку видів активного туризму на території сумській області:

- водні подорожі – подорожі на різних плавальних засобах річкам Сумщини;
- велосипедні подорожі – подорожі по розроблених і обладнаних вело маршрутах територіальних громад;
- пішохідні подорожі (хайкінг, скандинавська ходьба, треккінг) - подорожі по обладнаних стежках в природно-заповідних зонах області;
- пригодницькі авто-мото подорожі – подорожі на квадроциклах і позашляховиках по територіях громад Сумщини;
- подієві заходи з видів активного туризму – фестивалі, змагання з видів спортивного туризму та споріднених видів спорту (спортивне орієнтування, гребний слалом, штучне скелелазіння тощо);

- лижні подорожі – подорожі по розробленими і впровадженими лижними маршрутами по території громад Сумщини,
- гірськолижний відпочинок – створення скі-центр тобто центрів активного відпочинку на основі використання технологій пересування у природному середовищі гірських лиж і сноубордів на територіях територіальних громад регіону.

Висновки. Отже, метою активного туризму є оздоровлення і відновлення духовних і фізичних сил туриста за допомогою зміни видів активної діяльності з використанням різних засобів переміщення у природному середовищі, дозованого руху по маршруту подорожі, раціонального харчування, нервового розвантаження та підвищення адаптації до незвичних умов подорожі, а також вдосконалення особистої туристсько-спортивної підготовки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамов В. В. Спортивний туризм: підруч. Харків: ХНАМГ, 2011. 367 с.
2. Булашев О. Я. Теорія і методика спортивного туризму. Харків. ХАФК, 2007. 230 с.
3. Зігунов В. М., Зігунова І. С., Міщенко О. О. Організаційно-методичні основи спортивного туризму. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018, 2010. 436 с.
4. Зігунова І. С. Проблеми та перспективи організації комбінованих рекреаційних турів у Сумському регіоні. URL: <http://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/11616>
5. Правила спортивних змагань зі спортивного туризму. Затверджено Міністерством молоді та спорту України. 15.04.2021 №11/5.3/21. Київ. 2021. 60 с.
6. Колотуха О. В. Спортивні рекреаційно-туристські ресурси України. К.: ФСТУ, 2006. 208с.